

KAPITAŁ LUDZKI
 NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 Projekt współfinansowany przez
 Unię Europejską w ramach
 Europejskiego Funduszu
 Społecznego

UNIA EUROPEJSKA
 EUROPEJSKI
 FUNDUSZ SPOŁECZNY

Nazwa przedmiotu		Kod ECTS	
Historia książki i bibliotek		9.5.1163	
Nazwa jednostki prowadzącej przedmiot			
Zakład Filologii Klasycznej			
Studia			
wydział	kierunek	poziom	pierwszego stopnia
Wydział Filologiczny	Filologia klasyczna	forma	stacjonarne
		moduł	wiedza o literaturze, książce i teatrze, cywilizacja śródziemnomorska
		specjalnościowy	
		specjalizacja	wszystkie
Nazwisko osoby prowadzącej (osób prowadzących)			
dr Jacek Pokrzywnicki; dr Agnieszka Witczak; dr Maria Michalska			
Formy zajęć, sposób ich realizacji i przypisana im liczba godzin		Liczba punktów ECTS	
Formy zajęć		3	
Wykład		30 godzin - udział w zajęciach;	
Sposób realizacji zajęć		30 godzin - samodzielne studiowanie literatury przedmiotu;	
zajęcia poza pomieszczeniami dydaktycznymi UG		2 godziny - konsultacje przed egzaminem;	
Liczba godzin		13 godzin - samodzielne przygotowanie do egzaminu i egzamin.	
Wykład: 30 godz.		Razem: 75 godzin = 3 ECTS.	
Termin realizacji przedmiotu			
2024/2025 letni			
Status przedmiotu		Język wykładowy	
obowiązkowy		polski	
Metody dydaktyczne		Forma i sposób zaliczenia oraz podstawowe kryteria oceny lub wymagania egzaminacyjne	
<ul style="list-style-type: none"> - Analiza zdarzeń krytycznych (przypadków) - Dyskusja - Wykład konwersatoryjny - Wykład problemowy - Wykład z prezentacją multimedialną 		Sposób zaliczenia	
		Egzamin	
		Formy zaliczenia	
		<ul style="list-style-type: none"> - egzamin ustny - wykonanie pracy zaliczeniowej - projekt lub prezentacja - Prezentacja ustna (multimedialna) przygotowana na podstawie zagadnień wskazanych przez prowadzącego lub zaproponowanych i uzgodnionych przez studenta przed egzaminem 	
		Podstawowe kryteria oceny	
		Student po semestrze 4 otrzymuje ocenę na podstawie: <ul style="list-style-type: none"> • czynnego udziału w zajęciach – 30%; • egzaminu ustnego – 70% (przy czym egzamin musi zostać zaliczony na co najmniej 51%). Zakres egzaminu – patrz rubryka pt. Treści programowe.	
Sposób weryfikacji założonych efektów uczenia się			

zakładany efekt uczenia się	czynne uczestnictwo w zajęciach	egzamin ustny
	Wiedza	
K_W02	+	+
K_W07	+	+
	Umiejętności	
K_U01	+	+
K_U03	+	+
	Kompetencje społeczne	
K_K04	+	+
K_K05	+	

Określenie przedmiotów wprowadzających wraz z wymogami wstępnymi

A. Wymagania formalne

Brak wymagań formalnych.

B. Wymagania wstępne

Brak wymagań wstępnych.

Cele kształcenia

Celem zajęć jest zapoznanie studentów z dziejami książki i jej społecznej funkcji. Zajęcia umożliwią studentom zrozumienie genezy dzisiejszych form i funkcji książki; pozwolą na uchwycenie głównych dawnych i nowych trendów rozwojowych książki.

Treści programowe

Spotkania z tematem przewodnim (jeden temat zajmuje z reguły dwa spotkania; poszczególne zagadnienia omawiane z wykorzystaniem obiektów z kolekcji PAN Biblioteki Gdańskiej):

1) Zagadnienia wstępne:

- terminologia; książka i biblioteka jako przedmiot badań naukowych
- źródła i metody badań; miejsce książki wśród innych środków komunikacji społecznej.

2) Książka rękopiśmienna w starożytności i średniowieczu:

a. pismo

- początki pisma
- pismo ręczne w średniowieczu i okresie nowożytnym

b. postaci książki rękopiśmiennej w starożytności i średniowieczu

- zwój papirusowy, pergamin (inne materiały)
- papier

c. starożytne biblioteki (zwłaszcza okres hellenizmu i Cesarstwa Rzymskiego)

- dzieje bibliotek
- technologia gromadzenia, przechowywania, funkcje (pozabiblioteczne), architektura.

3) Książka rękopiśmienna w średniowiecznej Europie (zwł. IX - XV wiek)

- biblioteki kościelne, szkolnictwo, odbiorcy książki w średniowieczu.

4) Wynałazek druku i związane z nim przemiany w kulturze czytelniczej Europy

- nowa technologia czcionki ruchomej i jej twórcy
- implikacje kulturowe wynalazku druku.

5) Wiek pary, rewolucja przemysłowa a książka

- zmiany technologiczne i społeczne w okresie rewolucji przemysłowej
- nowe technologie produkcji książki (zmiana modelu produkcyjnego)
- zmiany na rynku książki (nowi odbiorcy, nowe nawyki)
- nowe trendy w estetyce książki.

6) Książka cyfrowa - perspektywy książki współczesnej

- zmiana nośników
- kultura internetu (zmiany w sposobie komunikacji a książka)
- miejsce bibliotek w kulturze współczesnej.

Wykaz literatury

A. Literatura wymagana do ostatecznego zaliczenia zajęć (zdania egzaminu):

- *Encyklopedia książki*, red. K. Migoń, Wrocław 2017.
- B. Bieńkowska, *Książka na przestrzeni dziejów*, Warszawa 2005, s. 13-21.
- G. Jean, *Pismo – pamięć ludzkości*, Wrocław 1994.
- A. Gieysztor, *Zarys dziejów pisma łacińskiego*, Warszawa 2009.

- R. Witkowski, Warsztat pisarza w średniowiecznej Polsce, w: Ars scribendi. O sztuce pisania w średniowiecznej Polsce. Katalog wystawy, Gniezno 2008, s. 15-26.
- Historia bibliotek, pod red. I. Swobody, A. Bajor, "Nowa Biblioteka" 2011, nr 1
- K. Głombiowski, H. Szwejkowska, Książka rękopiśmienna i biblioteka w starożytności i średniowieczu, wyd. III, Warszawa-Wrocław 1983.
- G. W. Houston, Inside Roman Libraries. Book Collections and Their Management in Antiquity, UNC Press Books, Chapel Hill 2014.
- Peter Stoicheff, "Materials and meanings", w: History of the Book, ed. Leslie Howsam, Cambridge 2015, s. 73-89; Margaret J. M. Ezell, "Handwriting and the book", w: tamże, s. 90-106.
- R. Cave, S. Ayad, Historia książki. Od glinianych tabliczek po e-booki, Warszawa 2015.
- L. Febvre, H.-J. Martin, Narodziny książki, przekł. A. Kocot, M. Wodzyńska-Walicka, Warszawa 2014.
- K. Houston, Książka. Najpotężniejszy przedmiot naszych czasów zbadany od deski do deski, przeł. P. Lipszyc, Kraków 2017.
- Ł. Gołębiowski, Gdzie jest czytelnik, Warszawa 2012.
- P. Saenger, Silent Reading: Its Impact on Late Medieval Script and Society, in: The History of Reading. A Reader, ed. by S. Towheed, R. Crone, K. Halsey, London and New York 2011.
- K. Głombiowski, *Książka w procesie komunikacji społecznej* (wybrane rozdziały) Wrocław 1980. K. Głombiowski, H. Szwejkowska, *Książka rękopiśmienna i biblioteka w starożytności i średniowieczu*, Warszawa 1971 (i wyd. nast.).

B. Literatura uzupełniająca

- B. Bieńkowska, H. Chamerska, Tysiąc lat bibliotek w Polsce, Warszawa 2001.
- B. Bieńkowska, H. Chamerska, *Zarys dziejów książki*, Warszawa 1991.
- *Encyklopedia wiedzy o książce*, red. K. Głombiowski, Wrocław 1971.
- Słownik pracowników książki polskiej, Warszawa 1971 i supl.
- I. Vallejo, Nieskończoność w papirusie. Fascynujące dzieje książki od czasó starożytnych, przeł. Z. Siewak-Sojka, Katowice 2021.
- Z. Cudnik, *Skarbnice wiedzy*, Wrocław 1986.
- J. Pirożyński, *Johannes Gutenberg i początki ery druku*, Warszawa 2002.
- K. Maleczyńska, Zarys dziejów bibliotek od XV-XVIII wieku, Wrocław 1975.
- A. Pattegree, A. der Weduwen, The Library. A Fragile History, New York 2021.
- E. Potkowski, Książka rękopiśmienna w kulturze Polski średniowiecznej, Warszawa 1984.
- H. Szwejkowska, Książka drukowana XV-XVIII wieku, Warszawa (każde wyd. poza pierwszym).
- H. Szwejkowska, Wybrane zagadnienia z dziejów książki XIX-XX wieku, wyd.3, Warszawa 1981.
- A. Świderkówna, M. Nowicka, Książka się rozwija, Wrocław 1970.
- inne propozycje osoby prowadzącej lub studentów.

<p>Kierunkowe efekty uczenia się</p> <p>K_W02; K_W07 K_U01; K_U03 K_K04; K_K05</p>	<p>Wiedza</p> <p>Student: W01 (cf. K_W02) ma zaawansowaną wiedzę z zakresu historii książki i biblioteki; W02 (cf. K_W02; K_W07) zna i rozumie procesy komunikacyjne książki, wynikające z relacji autor-książka-czytelnik; W03 (cf. K_W02) zna i rozumie terminy związane z dawną i współczesną książką.</p>
	<p>Umiejętności</p> <p>Student: U01 (cf. K_U01) wyszukuje, analizuje, ocenia, selekcjonuje i użytkuje informacje na temat szeroko rozumianej historii książki; U02 (cf. K_U01) potrafi wyszukać, opracować i zaprezentować wiedzę na interesujący go temat z zakresu historii książki; U03 (cf. K_U03) rozwija umiejętność przygotowania wystąpień ustnych i prezentacji multimedialnych z zakresu historii książki.</p>
	<p>Kompetencje społeczne (postawy)</p> <p>Student: K01 (cf. K_K05) uczestniczy w życiu kulturalnym korzystając z różnych mediów; K02 (cf. K_K04) rozumie potrzebę zachęcania innych do kontaktów z kulturą.</p>
<p>Kontakt</p> <p>jacek.pokrzywnicki@ug.edu.pl</p>	